

Person Centered Approach

For Psychological Counseling and Human Development

(ฉบับปรับปรุง)

แนวคิดบุคคลเป็นศูนย์กลาง
เพื่อการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและการพัฒนามนุษย์

ธีรวรรณ ธีระพงษ์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผศ.ดร.ธีรวรรณ ธีระพงษ์

ผศ.ดร.ธีรวรรณ ธีระพงษ์ เป็นอาจารย์ประจำที่ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชาจิตวิทยา (แขนงวิชาจิตวิทยาการศึกษา) จากคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำหน้าที่เป็นประธานหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2550 จนถึงปัจจุบัน เป็นนักจิตวิทยาการศึกษาที่ปฏิบัติงานรายบุคคลและรายกลุ่ม เป็นวิทยากรเกี่ยวกับการพัฒนามนุษย์ให้กับหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งเป็นผู้ฝึกปฏิบัติภาวนาเพื่อการพัฒนาสติและการตระหนักรู้ในตนเองอย่างสม่ำเสมอมากกว่า 20 ปี

Email: teerawan.teerapong@cmu.ac.th

Person Centered Approach

For Psychological Counseling and Human Development

(ฉบับปรับปรุง)

แนวคิดบุคคลเป็นศูนย์กลาง
เพื่อการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและการพัฒนามนุษย์

ธีรวรรณ ธีระพงษ์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

แนวคิดบุคคลเป็นศูนย์กลาง เพื่อการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและการพัฒนามนุษย์ (ฉบับปรับปรุง)

Person Centered Approach
For Psychological Counseling and Human Development

บรรณาธิการ: กรกฎ งานวงศ์พาณิชย์
ISBN (E-Book): 978-616-398-687-0
ผู้แต่ง: อีรวรรณ อีระพงษ์
เจ้าของและผู้จัดพิมพ์: สำนักงานบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
โทรศัพท์: 0 5394 3603-5
โทรสาร: 0 5394 3600
<https://cmupress.cmu.ac.th>
E-mail: cmupress.th@gmail.com

พิมพ์ครั้งที่ 1: เมษายน 2565
ราคา: 328 บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

อีรวรรณ อีระพงษ์.

แนวคิดบุคคลเป็นศูนย์กลางเพื่อการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและการพัฒนามนุษย์.--

เชียงใหม่ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2565.

234 หน้า.

1. การให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยา. 2. จิตวิทยาพัฒนาการ. I. ชื่อเรื่อง

158.3

ISBN 978-616-398-687-0

ออกแบบและพิมพ์: บริษัท ดีไซน์ปริ้นท์ มีเดีย จำกัด

หนังสือเล่มนี้ผ่านการประเมินเพื่อตรวจสอบและรับรองการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการประเภท
หนังสือ ตำรา ซึ่งจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เรียบร้อยแล้ว

©สงวนลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ห้ามลอกเลียนแบบ ทำซ้ำ ดัดแปลง ส่วนหนึ่งส่วนใดของตำราเล่มนี้
รวมทั้งการจัดเก็บถ่ายทอดไม่ว่ารูปแบบหรือวิธีการใดๆ ด้วยกระบวนการทางอิเล็กทรอนิกส์
การถ่ายภาพ การบันทึกหรือวิธีการอื่นใดโดยไม่ได้รับอนุญาต

คำนิยม

ปัจจุบันเป็นที่แน่ชัดว่าปัญหาด้านจิตใจของมนุษย์มีเพิ่มมาอย่างชัดเจน ส่งผลให้ งานด้านจิตวิทยามีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น มีผู้สนใจศึกษาหาความรู้เพื่อการพัฒนาจิตใจ รวมถึงการพัฒนาความคิดต่างๆ ทั้งต้องการใช้พัฒนาตนเอง พัฒนาผู้อื่น หรือใช้เป็น แนวทางในการติดต่อกับผู้อื่น

หนังสือ “แนวคิดบุคคลเป็นศูนย์กลาง เพื่อการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและการพัฒนา มนุษย์” เล่มนี้ที่เขียนโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรวรรณ ธีระพงษ์ ได้นำเสนอองค์ความรู้ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดที่ว่าด้วยเรื่องของบุคคลเป็นศูนย์กลาง โดยเริ่มตั้งแต่ประวัติและแนวคิด ของผู้ที่นำเสนอทฤษฎีนี้ ต่อด้วยเรื่องของธรรมชาติของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดนี้ จากนั้น เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องทั้งผู้ที่ต้องการศึกษาสำหรับตนเองและผู้ที่ต้องการศึกษาสำหรับใช้ ในงานโดยเฉพาะนักจิตวิทยา นับว่าเป็นหนังสือที่มีเนื้อหาครบถ้วนมากเล่มหนึ่ง

หนังสือเล่มนี้ได้เขียนมาจากประสบการณ์การทำงาน การสอน การบริการวิชาการ และการทำวิจัยของผู้แต่ง และได้นำเสนอเป็นรูปแบบหนังสือที่อ่านได้ง่าย มีรูปประกอบ ให้เข้าใจได้ มีการใช้ภาษาที่ถูกต้อง นอกจากนั้นหนังสือเล่มนี้ยังได้ผ่านการประเมินจาก ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาแล้ว อันเป็นการช่วยยืนยันถึงความถูกต้องทางวิชาการของหนังสือ นับว่าเป็นหนังสือวิชาการที่มีคุณค่าอีกเล่มหนึ่งที่สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่รู้สึกยินดี ที่ได้มีโอกาสเป็นผู้ดำเนินการพิมพ์และจัดจำหน่าย

กรกฎ งานวงศ์พาณิชย์

บรรณาธิการบริหารสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คำนำ

หนังสือเรื่อง “แนวคิดบุคคลเป็นศูนย์กลางเพื่อการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและการพัฒนามนุษย์” นี้จัดทำขึ้นโดยมีจุดหมายให้นักจิตวิทยาการปรึกษา นักจิตวิทยา นิสิตนักศึกษา จิตวิทยา และผู้ที่สนใจแนวคิดบุคคลเป็นศูนย์กลางได้ศึกษาทำความเข้าใจเพิ่มเติมจากหนังสือรวมทฤษฎีทางจิตวิทยาการปรึกษาที่มีอยู่ทั่วไป ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาที่เรียนหลักสูตรจิตวิทยาการปรึกษา หลักสูตรจิตวิทยา แม้กระทั่งหลักสูตรทางด้านการศึกษา และบุคคลทั่วไปที่สนใจเรื่องการพัฒนาตนเอง พัฒนามนุษย์ โดยมีเนื้อหาครอบคลุมทั้งในส่วนที่เป็นทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้ได้กับคนทั่วไป และแง่มุมของการบำบัดรักษาทั้งแบบรายบุคคลและแบบกลุ่ม รวมทั้งเนื้อหาเกี่ยวกับงานวิจัยสำหรับผู้สนใจอีกด้วย หากผู้อ่านมีจุดมุ่งหมายเฉพาะไปทางด้านใดด้านหนึ่งก็เลือกอ่านเป็นบางบทที่ตรงกับความสนใจได้ และเนื่องจากผู้เขียนอยู่ในวงการของจิตวิทยาการปรึกษา คำที่ใช้เรียกการบำบัดรักษาทั้งหมดในหนังสือเล่มนี้จะใช้คำว่า “การปรึกษาเชิงจิตวิทยา” เป็นหลัก

หนังสือเล่มนี้มีทั้งหมด 11 บท เริ่มจากบทที่ 1 ผู้เขียนได้ถ่ายทอดประวัติชีวิตและผลงานของ Rogers ผู้พัฒนาแนวคิดบุคคลเป็นศูนย์กลาง การทราบประวัติชีวิตของเขาจะช่วยให้เข้าใจมูลเหตุที่มาของแนวคิดต่างๆ ได้อย่างเข้าใจมากยิ่งขึ้น บทที่ 2 มีชื่อว่า “ธรรมชาติของมนุษย์” เป็นการอธิบายทฤษฎีพื้นฐานเพื่อให้เข้าใจจิตใจของคนว่ามีกระบวนการที่ทำไมอย่างไร แม้เป็นทฤษฎีพื้นฐานแต่จำเป็นที่จะต้องกล่าวถึงการบำบัดรักษาร่วมด้วยบางส่วนเพื่อให้มองเห็นว่าผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษาแล้วจะมีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง อันจะทำให้เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ยิ่งขึ้น ส่วนในบทที่ 3 เป็นเรื่องการปรึกษาเชิงจิตวิทยารายบุคคล เพื่อให้เห็นภาพกระบวนการทำงานได้ชัดเจน โดยอธิบายว่า สิ่งที่จะช่วยให้เกิดการบำบัดเยียวยาได้นั้นคืออะไร ผู้ทำหน้าที่ให้การปรึกษาจะต้องทำอะไรบ้าง และกระบวนการบำบัดรักษาเป็นอย่างไร รวมทั้งยกตัวอย่างกรณีศึกษาที่มีผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ให้การปรึกษา และบทที่ 4 นำเสนอการปฏิบัติงานการปรึกษาในแบบกลุ่ม ในชื่อ “กลุ่มจิตสัมพันธ์” ซึ่งกล่าวถึงกระบวนการที่มีความพิเศษมากกว่าแบบรายบุคคล นอกจากนี้กระบวนการต่างๆ ในกลุ่มจิตสัมพันธ์จะทำให้เห็นภาพของการเปลี่ยนแปลงของผู้รับการปรึกษาอย่างค่อยเป็นค่อยไปได้ชัดเจนอีกด้วย จุดดังกล่าวนี้จะเชื่อมโยงกับบทที่ 5 เกี่ยวกับสัมพันธภาพในการปรึกษา ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการบำบัดรักษา บทนี้ไม่เพียงแต่ผู้ปฏิบัติงานด้านการปรึกษาทางจิตวิทยาจะได้ประโยชน์ แต่นักวิชาการและนักวิจัยทางด้านจิตวิทยาก็สามารถนำสัมพันธภาพการปรึกษา

มาใช้เป็นตัวแปรในงานวิจัยได้อีกด้วย นอกจากนี้ ในบทที่ 6 ผู้เขียนได้นำเสนอเครื่องมือสำหรับการวิจัยเกี่ยวกับสัมพันธภาพในการปรึกษาไว้อย่างละเอียด เพื่อผู้ที่สนใจจะสามารถนำไปใช้งานได้ต่อไป

ในบทที่ 7 นั้นชื่อว่า “ความงอกงามของมนุษย์” เนื้อหาในบทนี้เป็นได้ทั้งเป้าหมายปลายทางของการบำบัดรักษา และเป็นหนทางสู่การพัฒนาบุคคลให้เจริญงอกงาม โดยชี้ให้เห็นว่าในความเป็นมนุษย์นั้นเรามีสิ่งใดเป็นจุดมุ่งหมาย และบุคคลที่เจริญงอกงามตามแนวคิดของ Rogers มีลักษณะอย่างไร ส่วนบทที่ 8 เป็นการนำแนวคิดของ Rogers ไปประยุกต์ใช้ในวงการการศึกษา ที่ต้องเข้าใจแก่นธรรมชาติของมนุษย์อย่างลึกซึ้งในการพัฒนาคน รวมทั้งธรรมชาติของผู้ที่จะดูแลหรือนำพาผู้อื่นด้วย ลักษณะเหล่านี้ไม่ต่างจากการบำบัดรักษา

จากการได้ค้นคว้า ศึกษาเอกสารทางวิชาการ รวมทั้งบทความต่างๆ นับว่าเป็นโอกาสที่ดีของผู้เขียนที่ได้พบความลึกซึ้งทางจิตวิญญาณที่ไม่เคยคาดคิดว่าจะได้พบในแนวคิดจากจิตวิทยาพื้นฐานเช่นนี้ การศึกษาแนวคิดบุคคลเป็นศูนย์กลางในครั้งนี้ทำให้ได้ตระหนักว่าตัวเรานั้นสามารถเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติได้ โดยเกิดจากการขยายขอบเขตของตัวตนไปครอบคลุมทุกสิ่งในจักรวาล ซึ่งหนังสือเล่มนี้จะกล่าวไว้ในบทที่ 9 ว่าด้วยเรื่องบุคคลเป็นศูนย์กลางกับจิตนิเวศวิทยา ที่อธิบายให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดบุคคลเป็นศูนย์กลางกับจิตนิเวศวิทยา จากเรื่องนี้เราจะพบว่า แนวคิดบุคคลเป็นศูนย์กลางนั้นหากฝึกปฏิบัติอย่างลึกซึ้งจริงจิงจะเป็นฐานให้เข้าใจวิถีของธรรมชาติได้ง่ายขึ้น และวิถีธรรมชาตินั้นเป็นวิถีเดียวกับจิตใจของมนุษย์ ดังนั้นการจะช่วยให้มนุษย์เข้าใจและปกป้องดูแลธรรมชาติจึงต้องเริ่มจากการเข้าใจความจริงแท้ของตนเองก่อน

ในบทที่ 10 ว่าด้วยเรื่องแนวคิดบุคคลเป็นศูนย์กลางกับการฝึกสติ การประยุกต์การฝึกสติในวิถีทางของพระพุทธศาสนาที่สัมพันธ์กับการฝึกฝนตนเองของนักจิตวิทยาการศึกษาเช่นเดียวกัน การฝึกฝนทางจิตวิญญาณในแนวคิดตะวันออกสามารถนำมาใช้ฝึกฝนนักจิตวิทยาการศึกษาในวิถีแนวคิดบุคคลเป็นศูนย์กลางได้อย่างกลมกลืนและเอื้อให้เกิดความงอกงามของจิตใจได้อย่างลึกซึ้งจนข้ามพ้นความคับแคบของการยึดถือในตัวตน และบทที่ 11 ซึ่งเป็นบทสุดท้ายกล่าวถึงแนวคิดบุคคลเป็นศูนย์กลางกับศิลปะในการแสดงออก เนื้อหาในบทนี้ยืนยันว่าวิถีการฝึกฝนตนเองตามแนวคิดบุคคลเป็นศูนย์กลางนั้นมีเครื่องมือที่สามารถช่วยให้

เข้าถึงความจริงแท้ภายในตนเองได้ โดยก้าวผ่านมายา ความเชื่อ และทัศนคติที่ถูกปัจจัยภายนอกบิดเบือนทำให้เข้ามาพบความจริงแท้ภายในตน ความจริงแท้ดังกล่าวไม่ได้เป็นเพียงความจริงแท้ส่วนบุคคล แต่กลมกลืนไปด้วยกันกับความจริงแท้ของโลกและจักรวาล ความเข้าใจจาก 3 บทสุดท้ายนี้สอดคล้องกับหลัก “อิทัปปัจจยตา” ซึ่งเป็นหลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนาที่ชี้ให้เห็นสัจธรรมว่าทุกสิ่งเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ไม่มีสิ่งใดสามารถอยู่ได้โดยไม่พึ่งพิงอาศัยสิ่งใด ทั้งเรา ทั้งโลกและธรรมชาติรอบตัว ทุกสิ่งล้วนเป็นเนื้อเดียวกัน

จากการศึกษาแนวคิด แล้วนำไปสู่การปฏิบัติอันเป็นประสบการณ์ตรง ทำให้ผู้เขียนได้พบความจริงว่า “ไม่ว่าจะเริ่มต้นก้าวเดินจากจุดไหน หากเราเข้าถึงแก่นสาระของสิ่งนั้น สุดท้ายแล้วถนนทุกสายก็นำสู่ความจริงหนึ่งเดียว” ความตระหนักรู้ด้วยตนเองเองข้อนี้เป็นความน่าอัศจรรย์ใจยิ่งสำหรับผู้เขียน

การจัดทำหนังสือเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความเกื้อกูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ พี่น้อง ผองเพื่อน ลูกศิษย์ลูกหา และกัลยาณมิตรผู้ให้ความช่วยเหลือทั้งหลาย ผู้เขียนขอขอบพระคุณ พี่อูบล วุฒิญาสิทธิ์ ผู้เชี่ยวชาญที่ช่วยปรับสำนวนภาษาในหนังสือเล่มนี้ และขอขอบคุณ คุณสหรัฐ เจตมโนรมย์ คุณสมจินตนา เปรมปราษฎ์ คุณนพปฎล เรื่องธรรม พงศ์ศิริวรรณ และคุณอติชาต ตันติโสภณวนิช ผู้ช่วยเหลือด้านเนื้อหา ภาษาและบรรณานุกรม คุณทิพย์วัลย์ ยารังผึ้ง ผู้จัดทำ art work และภาพสีน้ำสวยๆ จาก คุณลดาภรณ์ ฟิลัย อีกทั้งขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งสำหรับคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่มอบทุนสนับสนุนการจัดทำหนังสือเล่มนี้

ผศ. ดร. ชีรวรรณ ชีระพงษ์

มีนาคม 2565

สารบัญ

คำนิยม	I
คำนำ	II
สารบัญ	V
สารบัญภาพ	V
บทที่ 1 บทนำและอัตชีวประวัติของ Carl R. Rogers	3
บทที่ 2 ธรรมชาติของมนุษย	19
บทที่ 3 การปรึกษาเชิงจิตวิทยาตามแนวคิดบุคคลเป็นศูนย์กลาง	43
บทที่ 4 กลุ่มจิตสัมพันธ์	65
บทที่ 5 สัมพันธภาพการปรึกษาเชิงจิตวิทยา	91
บทที่ 6 การพัฒนาแบบประเมินสัมพันธภาพการปรึกษาเชิงจิตวิทยาฉบับภาษาไทย	117
บทที่ 7 ความงอกงามของมนุษย	139
บทที่ 8 การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	157
บทที่ 9 แนวคิดบุคคลเป็นศูนย์กลางกับจิตนิเวศวิทยา	177
บทที่ 10 แนวคิดบุคคลเป็นศูนย์กลางกับการฝึกสติ	193
บทที่ 11 แนวคิดบุคคลเป็นศูนย์กลางกับศิลปะเพื่อการแสดงออก	211
บทที่ 11 แนวคิดบุคคลเป็นศูนย์กลางกับศิลปะเพื่อการแสดงออก	211
อภิธานศัพท์	227
ดัชนี	231

สารบัญภาพ

บุคลิกภาพโดยรวม

23

ข้าพเจ้าได้พบความจริง ซึ่งเข้าใจได้อย่างเต็มที่ในเวลาต่อมาว่า
ตัวผู้รับการปรึกษานั้นเองที่ทราบถึงความเจ็บปวดอยู่ตรงไหน
จะต้องดำเนินไปในทิศทางใด ปัญหาใดที่มีความสำคัญ
และประสบการณ์ใดที่ถูกฝังลึกเอาไว้ สิ่ง que เริ่มเกิดขึ้น
กับข้าพเจ้าก็คือข้าพเจ้าคิดว่าหากข้าพเจ้างดเว้นเสียจาก
ความต้องการที่จะสำแดงความฉลาดและความรู้
แล้วไว้วางใจในตัวผู้รับการปรึกษาให้ผู้รับการปรึกษา
เป็นผู้เลือกทิศทางในกระบวนการการปรึกษาเอง
จะเป็นการดีมากกว่า

Rogers (1961, p. 11)

บทที่ 1

บทนำ
และอัตชีวประวัติของ
Carl R. Rogers

ความเชื่อมั่นที่เขามีต่อคุณค่าของบุคคลนั้น เป็นแบบอย่างซึ่งนำทางให้เกิดการใช้จิตวิทยาในโรงเรียน ในอุตสาหกรรม และทั่วทุกชุมชน เขาได้คิดค้น ทดลองใช้ ประเมินผล และสอนวิธีการทางจิตบำบัดและการปรึกษา ซึ่งลงลึกไปถึงรากของศักยภาพ และความเป็นปัจเจกของมนุษย์ และในทางนี้เองเขาเป็นเหตุให้นักจิตบำบัดทุกคนตรวจสอบกระบวนการบำบัดของตนเอง ในทางสว่างทางใหม่ เขาคือนวัตกรรมในวงการวิจัยบุคลิกภาพ เป็นนักบุกเบิก การเคลื่อนไหวของเรื่องจิตสัมพันธ์ และคนก่อควมที่น่านับถือของวงการจิตวิทยาองค์การ เขาจะเป็นที่จดจำตราตรึงในวงการวิชาชีพทางจิตวิทยาตลอดไป

American Psychological Association (1973, p. 71)

ข้อความข้างต้นเป็นคำกล่าวเพื่อเสนอรางวัล the American Psychological Association's Distinguished Professional Contribution Award ของ APA ในปี ค.ศ. 1972 ให้กับ Carl Ransom Rogers ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาคนแรกที่ได้รับเกียรติสูงสุดในทางวิทยาศาสตร์และเกียรติสูงสุดในทางวิชาชีพ บทนี้ศึกษางานและชีวิตของเขา ไม่ใช่เพียงเพราะการได้รับรางวัลอันทรงเกียรติของเขาเท่านั้น แต่เพราะนักวิชาชีพ ครูบาอาจารย์ ผู้เขียน รวมทั้งลูกศิษย์ลูกหาของเขา ต่างก็ได้ฝึกฝนและพัฒนาความเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาในแนวทางของเขา และได้ประจักษ์ว่าเป็นแนวทางที่มนุษย์พึงมีต่อเพื่อนมนุษย์อย่างแท้จริง และวิธีที่เราสามารถฝึกฝนพัฒนาวันแล้ววันเล่า และค่อยๆ เปลี่ยนแปลงกลายเป็นเนื้อเดียวกับแนวคิดดังกล่าว

เหตุที่เราสามารถฝึกฝนและนำแนวคิดไปใช้ได้จริง ส่วนหนึ่งนั้นเกิดจากการบำบัดแบบบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person-centered therapy : PCT) มาจากประสบการณ์จริง และวางอยู่บนฐานดั้งเดิมของการบำบัดที่เน้นความสัมพันธ์ (Boyer, 2016) นอกจากนี้ แนวคิดของ Rogers ยังคงมีผู้ติดตาม มีการนำไปใช้อย่างกว้างขวางจนถึงปัจจุบัน ไม่เพียงเฉพาะในการบำบัดรักษา แต่ยังสามารถนำไปใช้ได้หลายวงการดังคำกล่าวของ APA ข้างต้น เป็นเพราะแนวคิดของ Rogers เป็นแนวคิดที่เปิดหัวใจของผู้คนเข้าไปสู่ความอ่อนโยนภายใน เป็นแนวคิดที่วางอยู่บนฐานของความศรัทธาในศักยภาพมนุษย์ซึ่งเป็นศักยภาพที่สามารถส่งเสริมให้แข็งแกร่งมากขึ้นได้อย่างเบิกบาน สร้างสรรค์ และเติมความอึดเต็มในตัวบุคคล และคุณค่าเหล่านั้นยังสามารถทำให้บุคคลเชื่อมโยงกับผู้อื่นทั้งทางด้านอารมณ์และทางสังคม ได้อย่างกลมกลืน (Corey, 2013)

นอกจากแนวคิดบุคคลเป็นศูนย์กลางจะเป็นแนวคิดที่แพร่หลายในด้านต่างๆ ดังกล่าวรวมทั้งในวงการการศึกษาซึ่งเป็นพื้นฐานของการศึกษาแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แนวคิดนี้ยังนำไปประยุกต์กับการพัฒนาพลังส่วนตน (personal power) และการจัดการความขัดแย้ง (conflict resolution) (Rogers, 1969, 1970, 1972) และยังได้นำไปใช้ในการพัฒนาแรงจูงใจและบุคลิกภาพในองค์กร รวมทั้งการพัฒนาการมีปฏิสัมพันธ์ (interaction) และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal relationship) ในกลุ่มอีกด้วย (Koch, 1959)

หากจะมองในมุมมองของนักจิตวิทยาบุคลิกภาพ แนวคิดของ Rogers เป็นกรอบคิดให้กับนักทฤษฎีมากมาย (Ismail & Tekke, 2015) และปรากฏอยู่ในตำราทางจิตวิทยาหลายเล่ม Rogers (1959) กล่าวว่ามนุษย์มีแรงจูงใจพื้นฐานเพียงอย่างเดียว นั่นคือความพยายามที่จะบรรลุศักยภาพที่แท้จริงของตนและเข้าถึงการเป็นมนุษย์ที่แท้เท่าที่ตนเองจะสามารถไปถึงได้ โดยบุคคลนั้นต้องอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวย เช่นเดียวกับดอกไม้ที่เติบโตอย่างเต็มศักยภาพเมื่อเพาะปลูกในเงื่อนไขที่เหมาะสม และแต่ละบุคคลมีการพัฒนาบุคลิกภาพที่แตกต่างกันไป

นอกจากนี้ในบทความงานวิจัยทางการปรึกษาและจิตบำบัด (Corey, 2009; Sharf, 2012) ได้จัดให้การปรึกษาแบบบุคคลเป็นศูนย์กลางอยู่ในกลุ่มทฤษฎีมนุษยนิยมอารมณ์ความรู้สึก เนื่องจากเป็นแนวคิดที่เน้นถึงแง่มุมเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกของบุคคล โดยมองธรรมชาติของมนุษย์ในเชิงบวก Rogers เชื่อว่ามนุษย์นั้นโดยเนื้อแท้แล้วดีและสร้างสรรค์ แนวคิดของ Rogers จัดอยู่ในคลื่นลูกที่สาม (third force) ของวงการจิตวิทยา (Cain, 2010)

อัตชีวประวัติของ Carl R. Rogers

Carl R. Rogers เกิดวันที่ 8 มกราคม ค.ศ. 1902 ที่ Oak Park ชานเมือง Chicago รัฐ Illinois สหรัฐอเมริกา พ่อของเขา Walter A. Rogers เป็นวิศวกรและผู้รับเหมาก่อสร้าง ส่วนแม่ Julia M. Cushing เป็นแม่บ้าน เขาเป็นลูกคนที่ 3 ของครอบครัวที่มีลูกชาย 5 คน และลูกสาว 1 คน (Kirschenbaum, 2004) Rogers เป็นเด็กที่มีเพื่อนน้อย ค่อนข้างอ่อนไหว และกระตือรือร้นจิตใจได้ง่ายจากการแก่งแย่งกันระหว่างพี่น้อง ครอบครัวของ Rogers ไม่ค่อยสนับสนุนให้แสดงอารมณ์ในครอบครัว เขาจึงมักจะแสดงออกทางอารมณ์และจินตนาการในงานสร้างสรรค์ที่โรงเรียนและในการเล่นเกมนาน ครอบครัวของเขาเป็นคริสต์ศาสนิกชนโปรเตสแตนต์ที่เคร่งครัด พวกเขาสวดมนต์ทุกวันและปกป้องลูกๆ จากอิทธิพลที่ไม่ดีจากสังคม

Rogers ได้กล่าวถึงครอบครัวตนเองว่าเป็นครอบครัวที่ใกล้ชิดและอบอุ่น

เมื่อ Rogers อายุ 12 ขวบ ครอบครัวย้ายออกไปทำฟาร์มที่นอกเมือง Chicago ทำให้ Rogers ไม่ค่อยมีโอกาสทำกิจกรรมที่โรงเรียนมากนัก ช่วงปิดเทอม เขาและพี่น้องจะง่วนอยู่กับการทำงานในฟาร์ม เขาชอบอ่านหนังสือด้านศาสนา นิยายแนวผจญภัย และหนังสือวิทยาศาสตร์การเกษตร เขาชอบค้นคว้าเกี่ยวกับการเพาะพันธุ์พืชชนิดต่างๆ และความสนใจด้านวิทยาศาสตร์ไม่เคยหายไปจาก Rogers แม้ในภายหลังเขาจะทำงานเป็นนักจิตวิทยาก็ตาม

ปี ค.ศ. 1919 Rogers เข้าศึกษาที่ University of Wisconsin สถาบันเดียวกับพ่อแม่และบรรดาพี่น้องของเขา Rogers เลือกเรียนด้านการเกษตร และระหว่างการศึกษาในมหาวิทยาลัย Rogers ยังไปทำกิจกรรมร่วมกับโบสถ์อยู่เสมอๆ

ปี ค.ศ. 1922 Rogers เป็นหนึ่งในนักศึกษา 10 คนที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วม World Student Christian Federation Conference ที่กรุงปักกิ่ง ประเทศจีน การได้พบปะกับผู้คนที่มีมาจากวัฒนธรรมและศาสนาที่แตกต่างกันในระยะเวลา 6 เดือน ได้ทำให้ทัศนคติเกี่ยวกับศาสนาของ Rogers เปลี่ยนไป เมื่อกลับจากประเทศจีน เขาได้เปลี่ยนจากเดิมที่ศึกษาสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ มาศึกษาสาขาวิชาประวัติศาสตร์ และจบการศึกษาปริญญาตรีในสาขาดังกล่าวในปี ค.ศ. 1924

หลังจบการศึกษาจาก University of Wisconsin แล้ว Rogers ได้แต่งงานกับ Helen Elliott มีลูกด้วยกัน 2 สองคนคือ David และ Natalie จากนั้นได้ย้ายไป New York เพื่อศึกษาที่ Union Theological Seminary ใช้เวลาศึกษาอยู่ที่นั่นสองปี แล้วจึงศึกษาต่อด้านจิตวิทยาคลินิกและจิตวิทยาการศึกษาที่ Columbia University Teacher College สำเร็จการศึกษาปริญญาโทในปี 1928 และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก ในปี 1931 ในสาขาวิชาเดียวกันโดยปริญญานิพนธ์ระดับปริญญาเอกเป็นเรื่องการพัฒนาแบบทดสอบเพื่อประเมินการปรับตัวทางบุคลิกภาพ (personality adjustment) ในเด็กอายุ 9-13 ปี เป็นแบบทดสอบที่ผสมผสานรูปแบบทั้งที่เป็นอัตนัย (subjective) และปรนัย (objective) แบบทดสอบของเขาได้รับการตีพิมพ์ในสำนักพิมพ์ YMCA และขายได้หลายแสนฉบับในช่วงเวลา 50 ปี (Kirschenbaum, 2004)

ในช่วงเวลาระหว่างที่ Rogers กำลังรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์นั้น เขาจำเป็นต้องหารายได้เพื่อดูแลตัวเอง ภรรยาและลูกๆ ของเขา ขณะนั้น David อายุสองขวบ

และ Natalie กำลังจะล้มตายลง แต่ในปี ค.ศ. 1928 นั้น ตำแหน่งงานสำหรับนักจิตวิทยาคลินิก ยังไม่ได้หาง่ายนัก เขาจึงต้องออกเดินทางไปที่ไกลจาก New York ถึง 300 ไมล์ เพื่อทำงานใน ตำแหน่งผู้อำนวยการส่วนงาน Child Study Department ณ Rochester Society for The Prevention of Cruelty to Children แห่งเมือง Rochester หลังจากปฏิบัติงานในหน้าที่นี้ เป็นระยะเวลา 12 ปี ก็ย้ายไปดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์ Rochester Guidance Center หน้าที่การงานใหม่ทำให้เพื่อนๆ นักการศึกษาของเขาคิดว่าเขาคงไม่ย้อนกลับมาทำงานเดิม อีกแล้ว

Rogers ทำงานอยู่ในเมือง Rochester หลายปี ที่นี้เป็นดังห้องปฏิบัติการวิจัยศึกษา เพราะมีทั้งเด็กและผู้ใหญ่ที่มีปัญหาจำนวนหลายพันคน ทำให้ได้พัฒนาแนวคิดของตนเอง เกี่ยวกับการปรึกษาและจิตบำบัดขึ้น ในช่วงนี้ Rogers ได้รับอิทธิพลความรู้จากศิษย์สำนัก Otto Rank โดยเฉพาะอย่างยิ่งจาก Jessie Taft ผู้ดำเนินการ “การปรึกษาเพื่อความสัมพันธ์” โดยเปลี่ยนจากเดิมที่มุ่งเน้นบริบทในอดีตมาเป็นมุ่งให้ความสำคัญกับการหยั่งรู้ในตนเอง (self-insight) และการยอมรับตนเอง (self-acceptance) ผ่านทางความสัมพันธ์ในการบำบัด Rogers มักจะอธิบายถึงประสบการณ์ที่ได้รับจากการวิจัยที่เมือง Rochester เสมอว่าช่วยให้ แนวคิดของเขาพัฒนาขึ้น (Rogers, 1957, 1961)

มีเหตุการณ์สำคัญครั้งหนึ่งที่ Rogers ให้การปรึกษาแก่เด็กชายคนหนึ่ง ซึ่งมีแรงผลักดัน ทางจิตเป็นการชอบจุดไฟเผา ช่วงนั้น Rogers กำลังสนใจงานของนักจิตบำบัดผู้มีชื่อเสียง ท่านหนึ่งซึ่งมีทฤษฎีว่าความประพฤติดีผิดของเด็กและเยาวชนนั้น มีเหตุมาจากปมติดขัด ทางเพศ (unresolved sexual conflicts) Rogers ได้ให้การปรึกษากับเด็กชายดังกล่าวหลายครั้ง โดยใช้คำถามนำและการตีความอย่างชำนาญ เพื่อช่วยให้เด็กชายเข้าใจว่าความหลงใหล ในไฟที่เขาเป็นนั้นเป็นผลมาจากแรงขับทางเพศซึ่งเกี่ยวข้องกับการสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเอง นั้นเอง ตอนนั้น Rogers คิดว่าปัญหาของเด็กชายคนนี้คงได้รับการแก้ไขแล้ว แต่หลังจาก ปลอยตัวและอยู่ในช่วงคุมประพฤติ เด็กชายก็ยังคงจุดไฟเผาอยู่ดี เหตุการณ์นี้ทำให้ Rogers เริ่มกังขาในทฤษฎีต่างๆ ของผู้เชี่ยวชาญและเริ่มคิดว่าตัวเขาเองน่าจะมียุทธศาสตร์ในการแสวงหา ความรู้ใหม่ๆ เพื่อช่วยเหลือผู้คนได้เช่นกัน

หลังจากนั้น Rogers ได้สังเกตการณ์การทำงานของนักสะกดจิตบำบัดผู้มีชื่อเสียง ท่านหนึ่งในการบำบัดเด็กชายผู้มักจะปัสสาวะรดที่นอน นักสะกดจิตบำบัดค่อยๆ โน้มน้าวให้ เด็กชายอยู่ในสภาวะภวังค์ได้สำเร็จ แต่เมื่อเขาเริ่มบ่นคำสั่งหลังสะกดจิตเกี่ยวกับการหยุด

ปัสสาวะรดที่นอน เด็กชายกลับต่อต้านจนถึงกับไม่ยอมเข้าสู่สภาวะภวังค์อีกต่อไป ทำให้ Rogers ประทับใจในความแข็งแกร่งของเจตจำนงของมนุษย์และประทับใจที่ผู้รับการบำบัดต่อต้านการบำบัดของนักสะกดจิตบำบัด ในเมื่อการบำบัดนั้นขัดต่อจุดประสงค์ของเขาโดยเขาไม่ได้เลือกด้วยตนเอง

เกร็ดประวัติของ Rogers ที่มีการบอกเล่ากันมากที่สุด คือเรื่องที่เขาให้การปรึกษาคณแม่ท่านหนึ่งเกี่ยวกับลูกชายผู้ชอบสร้างปัญหาของเธอ จากความเชื่อวางใจและการพูดคุยกับเธอ ทำให้ Rogers เข้าใจว่าปัญหาความยุ่งยากมากมายนี้เกิดขึ้นมาจากการที่คณแม่คนนี้เป็นปฏิเสธลูกชายของตนเอง แต่คณแม่ไม่ยอมรับการตีความของ Rogers ในที่สุด Rogers จึงแจ้งแก่เธอว่าการปรึกษาไม่มีความก้าวหน้า และควรยุติการปรึกษาลง ขณะที่คณแม่ท่านนี้กำลังจะเดินออกไปจากประตูห้องปรึกษา เธอได้หันกลับมาหาเขา และถามว่า “คุณรับให้การปรึกษาผู้ใหญ่อะไรไหมคะ” เมื่อ Rogers ตอบรับ เธอจึงกลับมาที่เก้าอี้ตัวเดิมแล้วนั่งลง จากนั้นเธอก็บอกเล่าความในใจทั้งหมดเกี่ยวกับปัญหาชีวิตสมรสที่ล้มเหลวของเธอ หลังจากการพูดคุยเธอจึงเริ่มมีความก้าวหน้าในการช่วยเหลือลูกชายของเธอ Rogers (1961) เขียนบอกเล่าถึงเรื่องราวไว้ดังนี้

ข้าพเจ้าได้พบกับความจริง ซึ่งเข้าใจได้อย่างเต็มที่ในเวลาต่อมาว่า ตัวผู้รับการปรึกษานั้นเองที่ทราบว่าคุณเจ็บปวดอยู่ตรงไหน จะต้องดำเนินไปในทิศทางใด ปัญหาใดที่มีความสำคัญ และประสบการณ์ใดที่ถูกฝังลึกเอาไว้ สิ่งที่เกิดขึ้นกับข้าพเจ้าก็คือ ข้าพเจ้าคิดว่าหากข้าพเจ้างดเว้นเสียจากความต้องการที่จะสำแดงความฉลาดและความรู้ แล้วไว้วางใจในตัวผู้รับการปรึกษาให้ผู้รับการปรึกษาเป็นผู้เลือกทิศทางในกระบวนการการปรึกษาเองจะเป็นการดีมากกว่า (p. 11)

การที่ผู้เขียนให้ความสำคัญกับประวัติชีวิตช่วงนี้ของ Rogers เนื่องจากเหตุการณ์และผู้คนเหล่านี้ ทำให้ Rogers เข้าใจในธรรมชาติที่แท้จริงของมนุษย์อย่างชัดเจน และนั่นเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างแนวคิดการปรึกษาแบบใหม่ คือ การปรึกษาแบบไม่นำทาง (Corey, 1991) โดยใช้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้การบำบัดและผู้รับการบำบัดแบบเปิดเผยและมีความเป็นอิสระ ส่งผลให้ผู้รับการบำบัดสามารถพัฒนาตัวเองได้ (Gladding, 1988) Rogers เน้นการเสริมสร้างสิ่งใหม่ให้กับบุคคล ช่วยให้ผู้รับการบำบัดยอมรับสิ่งที่ตนเองเป็นและมีความรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง ผู้ให้การบำบัดทำหน้าที่เพียงเป็นผู้ช่วยเหลือโดยไม่ตัดสิน ไม่ทำตนเป็นผู้เชี่ยวชาญ หรือแสดงบทบาทเหนือผู้รับการบำบัด เหล่านี้จึงจะเอื้ออำนวยให้เกิดการ

บรรลุภาวะสัจการแห่งตน (self-actualization) อันถือได้ว่าเป็นเป้าหมายหลักของการบำบัดตามแนวของ Rogers แนวคิดที่ได้อิทธิพลจาก Kurt Goldstein และ Maslow ได้ขยายแนวคิดนี้ในเวลาต่อมา

ปี ค.ศ. 1940 Rogers ย้ายไปที่เมือง Columbus มลรัฐ Ohio เพื่อเป็นอาจารย์ที่ Ohio State University ช่วงนี้ถือได้ว่าเป็นช่วงที่ 2 ของการพัฒนาทฤษฎีของเขา หลังจากการนำเสนอผลงานที่ University of Minnesota ในปี 1940 ทำให้เขาตระหนักว่า แนวคิดจิตบำบัดของเขาคือแนวคิดใหม่สำหรับวงการจิตบำบัด Rogers สนใจเรื่องการทำให้ผู้รับการบำบัดเกิดความรับผิดชอบต่อตนเอง และให้ความสำคัญต่อสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้การบำบัดกับผู้รับการบำบัด อันเป็นการสร้างความไว้วางใจและความร่วมมือที่จะสำรวจความรู้สึก และเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อชีวิตของผู้รับการบำบัดเอง การสะท้อนความรู้สึกและการสร้างความกระจ่างอันนำไปสู่ความเข้าใจความรู้สึกของผู้รับการบำบัด ถือได้ว่าเป็นหัวใจของการบำบัดตามแนวคิดของ Rogers ในช่วงเวลานั้น

Rogers และลูกศิษย์ของเขาเป็นกลุ่มแรกๆ ที่ศึกษากระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยา (counseling process) เชิงลึก ข้อมูลที่ศึกษาส่วนใหญ่มาจากการบันทึกเสียงในชั่วโมงของการบำบัด ข้อมูลเหล่านี้นับเป็นทรัพยากรอันมีค่ามหาศาลสำหรับการวิจัยและการฝึกอบรม Rogers จึงเป็นผู้บุกเบิกการวิจัยและตีพิมพ์ในสาขาจิตวิทยาการปรึกษา และเป็นผู้วางรากฐานแห่งการพัฒนาการบำบัดแบบบุคคลเป็นศูนย์กลางมาจนถึงปัจจุบัน (Cain, 2010)

ปี ค.ศ. 1945 Rogers ได้ย้ายไปสอนที่ University of Chicago และยังคงพัฒนาทฤษฎีจิตบำบัดของเขาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนทำวิจัยเพื่อพัฒนาทฤษฎีของเขาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ช่วงเวลานี้ถือเป็นการพัฒนาทฤษฎีช่วงที่ 3 หรือ Client-Centered Stage โดย Rogers (1951) ได้เขียนหนังสือชื่อ Client-Centered Therapy: Its Current Practice, Implications, and Theory ในช่วงที่สอนอยู่ที่มหาวิทยาลัย Chicago นั้น นอกจาก Rogers จะเป็นศาสตราจารย์ด้านจิตวิทยาแล้ว เขายังดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์ให้การปรึกษาของมหาวิทยาลัยอีกด้วย ในปี ค.ศ. 1956 Rogers ได้รับรางวัล Distinguished Scientific Contribution Award จากสมาคมจิตวิทยาอเมริกัน (APA) และได้รับเลือกให้เป็น นายกสมาคมจิตวิทยาอเมริกัน ในปี ค.ศ. 1946-1947 หนังสือ Client-Centered Therapy และรางวัลดังกล่าวนี้เองทำให้ Rogers มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในวงกว้างทั้งในอเมริกาและนานาชาติ

ปี ค.ศ. 1957 Rogers ย้ายมาสอนที่ภาควิชาจิตวิทยาและภาควิชาจิตเวชของ University of Wisconsin และได้เขียนหนังสือ On Becoming a Person (Rogers, 1961) เป็นหนังสือที่เหมาะสมสำหรับทั้งนักจิตวิทยาและผู้ที่ไม่ได้เป็นนักจิตวิทยา หนังสือเล่มนี้เขียนถึงปรัชญาชีวิตและทัศนะของเขาเกี่ยวกับการวิจัย การสอน และปัญหาสังคม ทำให้เขาเป็นที่รู้จักมากขึ้นกว่าเดิม Rogers ได้ทำโครงการศึกษาอิทธิพลของจิตบำบัดที่มีต่อผู้ป่วยจิตเภทในโรงพยาบาล แต่ความขัดแย้งกับผู้ร่วมงานที่เกิดขึ้นอยู่เสมอทำให้การทำงานไม่ราบรื่นเท่าใดนัก Rogers จึงลาออกในปี ค.ศ. 1963 เพื่อไปทำงานที่ Behavioral Science Institute และอุทิศเวลาให้กับการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการทำกลุ่มจิตสัมพันธ์ (Encounter Group)

ปี ค.ศ. 1968 Rogers กับคณะได้ร่วมกันก่อตั้ง The Center for Studies of the Person เพื่อเป็นศูนย์ปฏิบัติการในการดำเนินงานทั่วโลก Rogers (1977) ได้เขียนหนังสือชื่อ Carl Rogers on Personal Power กล่าวถึง การประยุกต์ใช้หลักจิตบำบัดแบบบุคคลเป็นศูนย์กลางกับวัฒนธรรมที่แตกต่างเพื่อก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง บ่อยครั้งที่ Rogers ทำสัมมนาเชิงปฏิบัติการกับกลุ่มที่มีความขัดแย้งกัน เช่น คนผิวดำและผิวนขาวในแอฟริกาใต้ ชาวคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์และคาทอลิกในไอร์แลนด์เหนือ Roger มีศรัทธาและความปรารถนาที่แรงกล้าที่จะเรียนรู้จนแม้วาระช่วงสุดท้ายของชีวิต เพื่อพิสูจน์ให้เห็นถึงพลังกำลังและเจตจำนงของเขา ดังจะเห็นได้ในหนังสือ A Way of Being (Rogers, 1980)

ในปีสุดท้ายของชีวิต Rogers พยายามอย่างสุดความสามารถในการคัดค้านสงครามนิวเคลียร์เพื่อรักษาสันติสุขของโลก แต่น่าเสียดายที่เขาไม่ทันจะบรรลุความมุ่งมั่นอันแรงกล้านี้ ในวันที่ 20 มกราคม ค.ศ. 1987 วันเดียวกับที่ Rogers ในวัย 85 ปี หกล้มและสะโพกหักต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลนั้น เขาได้รับการเสนอชื่อโดย Jim Bates เพื่อรับรางวัล Nobel Peace Prize สองสัปดาห์ต่อมาในวันที่ 4 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1987 Rogers ได้เสียชีวิตลงในแบบที่เขาหวังเอาไว้ นั่นคือ ยังคงทำหน้าที่และก้าวไปข้างหน้าอย่างกระตือรือร้น และมีสุขภาพที่ดีจนวาระสุดท้ายของชีวิต (Cain, 2010)

ปัจจุบัน การบำบัดแบบบุคคลเป็นศูนย์กลางของ Rogers ได้แพร่หลายไปทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็น ประเทศอังกฤษ เยอรมนี ฝรั่งเศส กรีซ โปรตุเกส เดนมาร์ก โปแลนด์ ฮังการี เนเธอร์แลนด์ อิตาลี ญี่ปุ่น บราซิล เม็กซิโก ออสเตรเลีย แอฟริกา รวมทั้งอเมริกาและแคนาดา (Witty, 2005) องค์กรที่เป็นศูนย์รวมวิทยาการของแนวคิดนี้ได้แก่ The World Association for Person-Centered and Experiential Psychotherapy and Counseling (WAPCEPC)

และ The Association for the Development of the Person-Centered Approach (ADPCA) คนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลทั้งสององค์กรนี้เผยแพร่ได้ทางอินเทอร์เน็ต (Witty, 2005)

Kirschenbaum and Jourdan (2005, as cited in Cain, 2010) รายงานว่าระหว่างปี ค.ศ. 1987-2004 มีการตีพิมพ์งานที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดบุคคลเป็นศูนย์กลาง 777 เรื่อง และมีหนังสือที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดนี้อีก 141 เล่ม

นอกจากนี้ ยังมีวารสารสองเล่ม คือ Person-centered Review และ Person-centered Journal เผยแพร่โดย Association for Development of the Person-Centered Approach สมาคมที่มีสมาชิกมากกว่า 200 คน มีศูนย์ Center for Studies Person เมือง La Jolla ซึ่ง Rogers และคณะตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการกิจกรรมด้านการฝึกอบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการ การประชุมระดับนานาชาติ และการบำบัดและการนิเทศด้านการรักษาตามแนวคิดของเขา

ชีวิตการทำงานของ Rogers นั้นยาวนานถึงหกทศวรรษ ตลอดช่วงดังกล่าว Rogers ได้แสดงแบบอย่างของแนวคิดบุคคลเป็นศูนย์กลางไว้อย่างชัดเจน ผ่านวิธีการต่างๆ ทั้ง การสอน การบรรยาย การปฏิบัติจริง และการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีหลักฐานจากสื่อบันทึกภาพและเสียงที่แสดงว่า Rogers ไม่ได้เสนอเพียงทฤษฎี แต่ยังเป็นนักปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างที่ดีด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขาเป็นผู้ฟังและเป็นผู้ที่สื่อสารที่ยอดเยียมควรแก่การยกย่อง

การพัฒนาแนวคิดของ Rogers สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ระยะ

ระยะที่ 1 การปรึกษาแบบไม่นำทาง (non-directive counseling) ในช่วงปี ค.ศ. 1940 นี้ Rogers มีความเห็นแตกต่างไปจากการบำบัดแนวทางเดิม ซึ่งเชื่อว่าผู้ให้การบำบัดคือผู้เชี่ยวชาญที่รู้ดีที่สุด (Ohio State University, Rogers, 1942) Rogers ได้เสนอความเห็นในหนังสือ Counseling and Psychotherapy: Newer Concepts in Practice (Corey, 2013) ว่าการบำบัดแบบเดิมเป็นวิธีการที่ไม่มีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดการดื้อต่อต้าน (prejudice) และมักจะสร้างความผิดพลาดอยู่บ่อยครั้ง การบำบัดของ Rogers มุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศที่

ทำให้เกิดการมองในด้านดีและไม่ชี้นำผู้รับการบำบัด ผู้บำบัดไม่ควรให้คำแนะนำ ชี้แนะ กำหนดแนวทาง ชักจูง สอน วินิจฉัย หรือตีความ อันเป็นแนวคิดแบบเดิม การบำบัดแบบไม่นำทางจะเน้นความสนใจไปที่การสะท้อน (reflecting) และการทำให้กระจ่าง (clarifying) ต่อคำพูดและท่าทางการแสดงออกของผู้รับการปรึกษา เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาเกิดการตระหนักรู้ในความรู้สึกของตนเองมากขึ้น

ระยะที่ 2 การบำบัดแบบเน้นผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง (Client-Centered therapy)
ช่วงนี้อยู่ระหว่างทศวรรษที่ 1950 ซึ่ง Rogers (1951) ได้เขียนหนังสือชื่อ Client-Centered Therapy และเปลี่ยนชื่อการบำบัดของเขาใหม่เป็น Client-centered therapy (Corey, 2013) ในระยะที่ 2 นี้ Rogers ให้ความสำคัญต่อผู้รับการบำบัดมากกว่าในระยะแรกที่เป็น การบำบัดแบบไม่นำทาง จุดเน้นสำคัญอยู่ที่โลกของปรากฏการณ์ (phenomenological world) ของผู้รับการบำบัด Rogers เชื่อว่า จุดที่ดีที่สุดในการเข้าใจพฤติกรรมของบุคคล คือ กรอบการอ้างอิงภายใน (internal frame of reference) ของแต่ละบุคคลนั่นเอง นอกจากนี้ Rogers ยังได้ให้ความสำคัญกับการตระหนักรู้ในความจริงแท้แห่งตน (actualizing tendency) ว่าเป็นแรงจูงใจเบื้องต้นที่จะทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลง อนึ่ง Rogers ยังได้ขยายวิธีการทำจิต บำบัด จากเดิมที่นักจิตบำบัดทำหน้าที่สะท้อนเรื่องราวของผู้รับการบำบัด มาเป็นการสะท้อน ความรู้สึกที่แฝงอยู่ในเรื่องราวนั้นด้วย การเปลี่ยนจุดเน้นใหม่นี้ช่วยให้เข้าใจปรากฏการณ์ที่ เกิดขึ้นกับผู้รับการบำบัดอย่างแท้จริงและลงลึกมากขึ้น (ดวงมณี จงรักษ์, 2549)

ระยะที่ 3 เกิดขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 1950-1979 เมื่อ Rogers (1961) เปิดตัวหนังสือ On Becoming a Person ที่เสนอแนวคิดของธรรมชาติแห่งตัวตนอันแท้จริงของบุคคล (becoming the self that one truly is) ในหนังสือเล่มนี้ เขาได้อธิบายกระบวนการนำสู่ การเข้าถึงตัวตนของบุคคล ด้วยการเปิดใจรับประสบการณ์ (openness to experience) ไว้วางใจในประสบการณ์ของตน (a trust in one's experience) การประเมินที่มาจากภายใน (an internal locus of evaluation) และเจตจำนงที่จะดำรงตนอยู่ในประสบการณ์นั้น (the willingness to be in process) ในช่วงนี้ Rogers และคณะยังได้ทำงานวิจัยหลายชิ้นเพื่อ ขยายแนวคิดของการบำบัดแบบเน้นผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง ทั้งในด้านกระบวนการและ ประสิทธิภาพของการบำบัด Rogers สนใจศึกษาว่า บุคคลจะมีพัฒนาการที่ดีขึ้นในระหว่าง การบำบัดได้อย่างไร และสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้รับบริการและผู้ให้การบำบัดเป็นตัวแปรที่ สำคัญของการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพหรือไม่ นอกจากนี้ยังมีการประยุกต์ใช้แนวคิดของเขา

ในด้านอื่น เช่น การสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กลุ่มจิตสัมพันธ์ (encounter group) ฯลฯ (Corey, 2013)

ระยะที่ 4 เกิดขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 1980-1990 ระยะนี้แนวคิดของ Rogers ได้แพร่หลายไปยังวงการต่างๆ แล้ว เช่น วงการการศึกษา อุตสาหกรรม กลุ่มการแก้ปัญหา และกลุ่มผู้แสวงหาสันติภาพโลก เนื่องจากแนวคิดของ Rogers ได้แพร่หลายไปอย่างกว้างขวาง และเขาเองก็ปรารถนาจะให้ผู้คนเรียนรู้ที่จะเสียสละ ที่จะรับ ครอบครอง และแบ่งปัน โดยใช้พลังในการควบคุมตนเองและผู้อื่นอย่างเหมาะสม แนวคิดของเขาเป็นที่รู้จักกันในชื่อว่า Person-centered Therapy การเปลี่ยนคำที่ใช้เรียกแนวคิดนี้ ทำให้มีผู้นำไปประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลายและขยายวงกว้างขึ้น ทั้งในการบริการรายบุคคลและรายกลุ่ม ในวงการศึกษามหาวิทยาลัย สร้างภาวะผู้นำและการบริหาร การพัฒนาองค์กร งานสาธารณสุข กิจกรรมแบบข้ามวัฒนธรรมและหลากหลายชาติพันธุ์ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ในช่วงท้ายของทศวรรษที่ 1980 Rogers ได้พยายามที่จะประยุกต์ใช้แนวคิดแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางของเขาเข้ากับการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสร้างสันติภาพโลก (Corey, 2013)

บทส่งท้าย

การปฏิบัติงานวันแล้ววันเล่าในฐานะผู้บำบัด ทำให้ Rogers ได้ตระหนักในที่สุดว่า ผู้รับการปรึกษาเป็นผู้ที่รู้ดีที่สุดว่าทิศทางการปรึกษาควรจะเป็นอย่างไร การค้นพบนี้ผ่านกระแสการบำบัดที่มีมาก่อนหน้านี้ ที่เชื่อว่าผู้บำบัดเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญ เป็นผู้รู้ที่กำหนดทิศทางทุกอย่างได้ นับว่าเป็นความกล้าหาญของ Rogers ในการเปลี่ยนแปลงวิธีการบำบัดในช่วงนั้น จากประวัติชีวิตของเขา Rogers ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงสำคัญหลายครั้งในชีวิต เริ่มจากการย้ายบ้านไปอยู่ฟาร์มนอกเมือง ทำให้วิถีชีวิตและการเรียนเปลี่ยนไป ในระดับอุดมศึกษาก็ต้องเปลี่ยนสาขาที่เรียน หลังจากนั้นก็ไปเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมที่จีน เมื่อทำงาน ก็ต้องเปลี่ยนที่ทำงานเพื่อชีวิตครอบครัว รวมทั้งการเปลี่ยนที่ทำงานเนื่องจากความไม่ลงรอยทางความคิด เป็นต้น ด้วยเหตุปัจจัยแห่งประสบการณ์ชีวิตดังกล่าว ทำให้ Rogers ค้นพบว่าการมีชีวิตที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความหมายนั้นจะต้องเริ่มที่การเปิดกว้างต่อประสบการณ์ทั้งหลายทั้งมวลที่เข้ามา การยอมรับความเปลี่ยนแปลงและยินยอมให้สิ่งที่ไม่คุ้นเคยเข้ามาอยู่ในชีวิต ไม่ใช่เรื่องที่ทุกคนจะทำได้ง่ายๆ โดยเฉพาะหากผู้นั้นไม่ได้ตระหนักว่าทุกสิ่งย่อมเปลี่ยนแปลงเสมอ หรือไม่ตระหนักใน “อนิจจัง” ซึ่งเป็นหนึ่งในความจริงของชีวิตและธรรมชาติ Rogers เป็นผู้หนึ่งที่เข้าใจและตระหนักถึงความจริงข้อนี้ และถ่ายทอดหลักคิดนี้ให้สอดคล้องกับวิธีการบำบัดและวิธีการพัฒนาบุคคล Rogers มีทัศนะว่ายิ่งยึดมั่นกับความคิดหรือความเชื่อของตน ก็ยิ่งนำความทุกข์มาให้และปรับตัวได้ยาก เราควรเปิดใจกว้างเพื่อรับความจริงที่กำลังเผชิญอยู่มากกว่าการยึดติดกับความเชื่อที่คับแคบของเรา และสัจธรรมหนึ่งที่แสดงให้เห็นอยู่เสมอคือ “การเปลี่ยนแปลง และความไม่แน่นอน”